

The background of the slide is a soft-focus image of green leaves and branches, likely from a tree or shrub, set against a light green and white gradient. The leaves are vibrant and detailed, with some showing veins. The overall aesthetic is clean and natural.

Muhammad

Rizo

Ogahiy

(1809-1874)

- **Ogahiy** 1809- yili 17- dekabrda Xiva yaqinidagi Qiyot qishlog'ida Erniyozbek mirob oilasida tavallud topdi.
- Shu yerda boshlang'ich ma'lumotni oladi. Yoshligida otasi vafot etib, adabiyotimizning yana bir yorqin siymosi bo'lmishamakisi Munisning tarbiyasida bo'ldi.

Mirob shoir

- Muhammad Rizo maktab, keyinchalik madrasa tahsili davomida arab va fors tillarini, tarix ilmini puxta o'rgandi. 1829- yilda Munis vafot etgach, hukmdor Olloqulixon uning o'rniga Ogahiyini mirob etib tayinlaydi.

Bilasizmi?

Mirob - suv ishlari boshqaruvchisi.

Tarixnavis olim

- Saroy tarixchisi vazifasini ham olib borayotgan Ogahiy 1839- yilda Munis boshlab qo'ygan **"Firdavs ul-iqbol"** (Iqbol bog'i) asarini davom ettirib, Xiva xonligining 1825- yilgacha bo'lgan tarixini yozib tugatdi. 1844- yilda xonlik tarixini shu yilgacha bo'lgan voqealarini o'z ichiga olgan **"Riyoz ud-davla"** (Saodat bog'lari) kitobini tamomladi.

- 1846- yilda **"Zubdat ul-tavorix"** (*"Tarixlar qaymog'i"*);
- 1847-1855- yillarda esa **"Jome' ul-voqeoti sultoniy"** (*"Sultonlik voqealarining yig'indisi"*) tarixiy asarlarini yozdi.
- XIX asrning 60-yillarida **"Gulshani davlat"** va **"Shohidi iqbol"** (*"Baxt shohidi"*) tarixiy asarlarini yozdi.

Mohir tarjimon

- «Ravzat us-safo» (Mirxond);
- «Tarixi jahonkushoyi Nodiriy» (Muhammad Maxdiy Astrobodiy);
- «Badoe' ul-vaqoe'» (3. Vosifiy);
- «Miftoh ut-tolibin» (Mahmud binni SHayx Ali G'ijduvoniyy);
- «Tabaqoti Akbarshohiy» (Muhammad Muqim Hirotiy);
- «Tazkirai Muqimxoniy» (Muhammad YUsuf Munshiy);
- «Ravzat us-safoyi Nosiriy» (Rizoqulixon Hidoyat);
- «Axloqi Muhsiniy» (Koshifiy);
- «Qobusnoma» (Kaykavus);
- «Zubdat ul-hikoyot», «SHarhi daloil ul-hayrat» (Muhammad Voris);
- «Guliston» (Sa'diy);
- «Yusuf va Zulayho» (Jomiy);
- «Shoh va gado» (Hiloliy);
- «Haft paykar» (Nizomiy) va boshqa tarixiy-badiiy asarlarni fors tilidan o'zbekchaga tar-jima qilgan.

"Ta'viz ul-oshiqin" devoni

- **"Ta'viz ul-oshiqin"** – **"Oshiqlar tumori"** degani. Devon ma'rifatparvar shoh va shoir Feruz – Muhammad Rahimxon II ning taklifi va talabi bilan 1872-yilda tuzilgan.

DEVON HAJMI

- Devon an'anaviy tartibda tuzilgan:
- 470 g'azal, 3 mustazod, 89 muxammas, 5 musaddas, 2 murabba, 4 musamman, 4 tarje'band, 7 qit'a, 80 ruboiy, 10 tuyuq, 1 mulamma, 4 chiston, 2 muammo, 4 masnaviy, 1 bahri tavil, 1 munojot, 1 oshiq va ma'shuq savol-javobi, 20 ta'rix, 19 qasida — jami **18000** misradan iborat.

«Ash'ori forsiy»

- Devonga «Ash'ori forsiy» nomi bilan Ogahiyning fors tilidagi 1300 misra she'ri ham kiritilgan.
- Devondagi asarlar mazmun-mundarijasi markazida ishq mavzui turadi.

IJODDA YANGILIK

- Shoir o‘zi yashab ijod etgan murakkab davrni mahorat bilan badiiy umumlashtirganda, zamon va uning ahliga munosabat bildirganda, baqo berganda, insonparvarlik, xalqparvarlik nuqtai nazaridan yondashgan.
- Ogahiy janr imkoniyatlariga ijodiy yondashib, ularni takomillashtirgan: o‘zigacha bo‘lgan 7-8, 10-12 baytli g`azal yozish tartibini 23 baytgacha etkazgan;
- Mustazod janrining qo‘sh orttirma misrali yangi shaklini kashf etgan:
- *Uning g‘azallari «Shashmaqom»ning hamma kuylariga tushadi, Xorazm xalq ohanglariga mos keladi.*

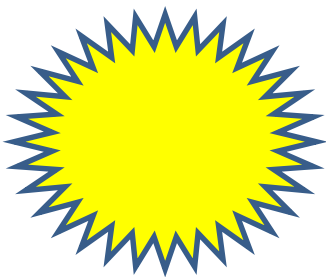
OG'IR DAMLAR

- Qizg'in ijtimoiy-siyosiy mehnat bilan mashg'ul bir paytda otdan yiqilib, oyog'i «shakarlang» (shol) bo'lib qolgan (1845).
- 1857 - yildan miroblik vazifasidan iste'fo bergan.
- Umrining oxirigacha moddiy muhtoj, g'amgin, kasalmand ahvolda kun kechirgan.
- Ogahiy 1874- yili vafot etdi.

«Qasidai nasihat»

- Ogahiyning «Qasidai nasihat» asari *Feruzga* bag'ishlangan. U o'z nasihatlarida saltanatni boshqarishning yo'l-yo'riqlarini ko'rsatadi, mamlakat va xalqni adolat b-n idora etish yo'llarini belgilab beradi. Qasida masnaviy janrida yozilgan bo'lib, unda shoirning siyosiy-ma'rifiy qarashlari yorqin aks etgan.

- "Qasidai nasihat" adabiyotimiz tarixidagi siyosiy-didaktik lirikaning yorqin namunasi bo'lib qoldi.

E'tirof

- O'zbekistonda ko'chalar, maktablar, Xorazm viloyati musiqali drama va komediya teatri, istirohat bog'i va boshqa muassasalarga Ogahiy nomi berilgan. Qiyot qishlog'ida Ogahiy bog'i tashkil etilib, shoirning uy-muzeyi ochilgan; muzey oldida Ogahiyga haykal o'rnatilgan.

OGAHIY G`AZALYOTI

- Musoviyattarafayn

Ul Sho'xki	Ochildi	Xat-u	Ruxsori
Ochildi	rayohinda	yuzi	gulnori
Xat-u	yuzi	besabr-u qarori	man-man
Ruxsori	gulnori	man man	zori

Ilohi, har kuning navro'z bo'lsun...

- **Ilohi, har kuning navro'z bo'lsun,**
- **Hamisha tole'ing feruz bo'lsun.**
- **Bo'lub ayyomi navro'zing muborak,**
- **Zamiring inbisot anduz bo'lsun.**
- **Qilib partav fikanlik ayni adling**
- **Quyoshoso jahon afruz bo'lsun.**
- **Sango doyim bo'lub davlat qushi rom,**
- **Shikor andoz-u dastomuz bo'lsun...**

USTINA

**Mushkin qoshining hay'ati ul chashmi jallod ustina,
Qatlim uchun "nas" kelturur "nun" eltibon "sod" ustina.**

**Qilg'il tamosho qomati zebosi birla orazin,
Gar ko'rmasang gul bo'lg'onin payvand shamshod ustina.**

**Noz-u adou g'amzasi qasdim qilurlar dam-badam,
Vah, muncha ofatmu bo'lur bir odamizod ustina.**

**Man xastag'a jon asramoq emdi erur dushvorkim,
Qotil ko'zi bedod etar har lahza bedod ustina...**

Bilimingizni sinang!

- 1. O`z ijodining ko`lami, she`riyatining ko`rkamligi va badiiy salmog`I bilan Navoiydan keyingi o`rinda turuvchi sermahsul va serqirra ijodkor kim?
- 2. Ogahiy qachon, qayerda tug`ilgan?
- 3. Ogahiy kimning tugallanmay qolgan asarini nihoyasiga yetkazdi?
- 4. Ogahiyning tarixiy asarlari?
- 5. Ogahiyning tarjimonlik faoliyati?
- 6. Ogahiyning she`riy merosi haqida?
- 7. Ogahiy kimning topshirig`iga ko`ra devon tuzgan?
- 8. “Ta`viz ul-oshiqin” devoni hajmi?
- 9. Qaysi shoir dunyoni suv ustiga qurilgan o`ta omonat binoga, mehr-u vafosi yo`q, jafokor makkora ayolga o`xshatadi?
- 10. Ogahiyning “Ogohnoma” qasidasi qanday munosabat bilan yozilgan?

TASHXIS nima?

- Mumtoz she'riyatimizda keng qo'llangan badiiy tasvir vositalardan biri tashxisdir. "Tashxis" arabcha so'z bo'lib, "shaxs" o'zagidan hosil bo'lgan. O'zbek tiliga tarjima qilsak, *"shaxslantirish"* degan ma'noni anglatadi.
- Demakki, tashxis faqat insongagina xos bo'lgan jismoniy va ruhiy holatlarni tabiat manzaralari, jonzotlar, borliqdagi narsa-buyumlar hamda hayotdagi tushunchalarga ko'chirish san'atidir.

A vibrant illustration of a white scroll with a black border, set against a blue sky with white clouds and a green grassy field at the bottom. The scroll is held by four cartoon insects: a green dragonfly at the top left, a yellow and orange butterfly at the top right, and two bees at the bottom. The text on the scroll is written in a bold, colorful font.

**E'TIBORINGIZDAN
XURSANDMIZ!**